אוניברסיטת בר-אילן

מחשבת ישראל

תאריך עדכון: 17.04.2016

ר' משה קורדובירו בין פילוסופיה וקבלה

מס' הקורס: 30414/01

המרצה: ד"ר אבי אלקיים

סוג הקורס: הרצאה

שנת לימודים: תשע"ז

סמסטר: א'

היקף שעות: 1 ש"ש

א. מטרות הקורס (מטרות על / מטרות ספציפיות):

מטרת הקורס היא לעסוק ביחס שבין פילוסופיה וקבלה. אך האם המיזוג הזה הוא בכלל אפשרי. אם כן, כיצד ניתן לחבר בין שני הדברים הסותרים הללו. לשם כך נתמקד בהגותו של אחד מגדולי המקובלים בכל הדורות – ר' משה קורדובירו (להלן, רמ"ק). הרמ"ק הותיר אחריו ספריה קבלית עשירה ביותר. מטרת הקורס היא להצרין את הפרדיגמה הפילוסופית המונחת בתשתית דיוניו העמוקים של הרמ"ק המאפשרת לו לפרש באופן פילוסופי את המיתוסים הקבליים שבספר הזוהר. כמו כן ננסה להתחקות אחר אופייה של הפילוסופיה שבה החזיק: האם היא פילוסופיה ניאופלטונית או אריסטוטלית? מה יחסו לפילוסופיה של ר' שלמה אבן גבירול? לפילוסופיה של הרמב"ם? האם הכיר פילוסופים נוצריים סכולסטיים? נבקש לשרטט את האופן שבו התבונה האנושית מנסה לתפוס את החוויה המיסטית.

ב. תוכן הקורס: (רציונל, נושאים)

כדי לבחון את היחס שבין קבלה ופילוסופיה בהגותו של הרמ"ק נקדיש קריאה מדוקדקת בחיבוריו המרכזיים של הרמ"ק ואלו הם: פרדס רימונים, שיעור קומה, אור יקר, אלימה רבתי. הנושאים בהם נדון בחיבורים אלו הם: תפיסת האלוהות, תפיסת הרצון האלוהי, התהוות העולמות ותפיסת האדם - בעיקר בתפיסת ההכרה האנושית את האלוהות וגבולותיה.

ג. חובות הקורס:

דרישות קדם: מבוא לקבלה

חובות / דרישות / מטלות: נוכחות חובה בכל השיעורים. להכין את דפי המקורות שהמרצה מחלק לקראת כל שיעור ולקרוא את הספרות המחקרית הרלוונטית.

מרכיבי הציון הסופי (ציון מספרי / ציון עובר): עבודה רגילה או עבודה סמינריונית.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים: (רשימה או טבלה כדוגמת המצ"ב)

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת	הערות
1	צפת במאה ה - 16		
2	חיי הרוח בצפת במאה ה - 16		
3	ביוגרפיה רוחנית של הרמ"ק		
4	כתבי הקבלה של הרמ"ק		
5	כתבי הקבלה של הרמ"ק		
6	קבלה, מיתוס ופילוסופיה		
7	בין הרמב"ם ובין הרמ"ק		
8	תורת ההכרה לפי הרמ"ק		
9	האל הטרנסצנדנטי ותאריו		
10	עצמות וכלים		
11	שיעור קומה: בין מיתוס לפילוסופיה		
12	הרצון האלוהי		
13	פאנתיאיזם ופאנאנתיאיזם		
14	מיסטיקה בגבולות התבונה האנושית		

ד. ביבליוגרפיה:

1	אביב"י, יוסף	**קבלת האר"י**, שלושה כרכים, ירושלים תשס"ח.
2	אורון, מיכל	'חלום, חזון ומציאות בספר החזיונות לר' חיים ויטל', **מחקרי ירושלים במחשבת ישראל** י (תשנ"ב), עמ' 299-309.
3	אידל, משה	Moshe Idel, 'Ascention, Gender and Pillars in Safedian Kabbalah', *Kabbalah* 25 (2011), pp. 55-108.
4	הוס, בועז	'פולחן קברי צדיקים בקבלת צפת', **מחניים** 14 (תשס"ג), עמ' 123-134.
5	הוס, בועז	'הקהילות הזוהריות של צפת' בתוך: **שפע טל עיונים במחשבת ישראל ובתרבות ישראל מוגשים לברכה זק,** בעריכת זאב גריס, חיים קרייסל בועז הוס, באר שבע תשס"ד, עמ' 149-169.
6	ויינשטיין, רוני	**שברו את הכלים: הקבלה והמודרניות היהודית,** תל אביב 2011.
7	ורבלובסקי, רי"צ	**ר' יוסף קארו: בעל הלכה ומקובל**, ירושלים תשנ"ו.
8	זק, ברכה	**בשערי הקבלה של רבי משה קורדובירו**, ירושלים תשנ"ה.
9	חיות, יוסף	'דרך לא מקובלת? מיסטיקאיות יהודיות באספקלריה של ספר החזיונות לר' חיים ויטל', **ציון** סז (תשס"ב), עמ' 139-162.
10	חלמיש, משה	**הנהגות קבליות בשבת**, ירושלים תשס"ו.
11	יסיף, עלי	**אגדת צפת: חיים ופנטסיה בעיר המקובלים**, חיפה 2011.
12	מרוז, רונית	**היבטים בתורת הנבואה הלוריאנית,** עבות גמר, ירושלים תש"ן.
13	מרוז, רונית	**גאולה בקבלת האר"י**, חיבור לשם קבלת תואר דוקטור לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית, ירושלים תשמ"ח.
14	פין, לורנס	L. Fine, *Techniques of mystical meditation: for achieving prophecy and the Holy Spirit in the teachings of Isaac Luria and Hayyim Vital*, Brandeis University, Diss. 1976.
15	פין, לורנס	L. Fine, *Safed Spirituality: Rules of Mystical Piety, The Beginning of Wisdom*, New York 1984.
16	פין, לורנס	L. Fine, *Physician of The Soul, Healer of The Cosmos : Isaac*

		Luria and his Kabbalistic Fellowship,
17	פכטר, מרדכי	**מצפונות צפת: מחקרים ומקורות לתולדות צפת וחכמיה במאה הט"ז,** ירושלים 1994.
18	פלאי, חגי	'הלכה חסידות קבלה והתגלות בצפת של המאה השש־עשרה: עיון בכתביו של ר' יוסף קארו', **מחקרי ירושלים במחשבת ישראל** כד (תשע"ה), עמ' 201-234.
19	שלום, גרשם	**קבלת האר"י**, בעריכת דניאל אברמס, לוס אנג'לס תשס"ח.
20	תמר, דוד	**אשכולות תמר : מחקרים ועיונים בתולדות צפת וחכמיה וגדולי ישראל בדורות האחרונים,** ירושלים 2002.
21	תשבי, ישעיה	**תורת הרע והקליפה בקבלת האר"י**, ירושלים תשל"ט.